

Gabus vaikas. Gabių vaikų tipai.

Psichologų teigimu, gabių vaikų kasmet daugėja, todėl būtina ieškoti efektyvių gabumų diagnostikos metodų bei parengti gabių vaikų elgesio ugdymo ir koregavimo programas.

Gabus vaikas išsiskiria ryškiais, akivaizdžiais, kartais išskirtiniais pasiekimais tam tikroje veikloje.

Paprastai tarp to paties amžiaus ikimokyklinukų visada išskiriami vaikai, kurie:

- užsiėmimų metu lengvai ir greitai suvokia informaciją;
- daug žino apie tokius įvykius ir problemas, kurių bendraamžiai nėra girdėję;
- greitai įsimena tai, ką išgirdo ar perskaitė;
- sprendžia sudėtingas problemas, reikalaujančias protinių pastangų;
- daug klausinėja, daug kuo domisi;
- mąsto originaliai ir siūlo netikėtus sprendimus.

GABIŲ VAIKU TIPAI

„**Sėkmingas**“ gabaus vaiko tipas. Daugiau kaip 90 % atpažintų gabių mokyklinio amžiaus vaikų yra būtent šio sėkmingo tipo. Jie gerai mokosi ir gali pasiekti aukštų įvertinimų.

Atpažinimas. Šiuos vaikus atpažinti lengviausia. Jie pasižymi gerais akademiniais pasiekimais, aukštais intelekto ar žinių testų rezultatais, mokytojai gana anksti pastebi ir įvertina jų gebėjimus.

„**Sunkus**“ tipas. Tokių vaikų aukštas kūrybingumo lygis gali atrodyti kaip užsispyrimas, netaktiškumas ar net sarkazmas. Šie vaikai dažnai abejoja dėl autoriteto, gali pateikti mokytojui iššūkį prieš visą klasę. Jie nepaklūsta sistemai ir nemoka naudotis savo pranašumu. Jie beveik nesulaukia pripažinimo ir jų bendravimas mokykloje bei namie dažnai būna konfliktiškas.

Atpažinimas. Mokytojų nuomone, šie vaikai linkę nusižengti drausmei, neretai mokytojui nepastebi išskirtinių šių vaikų gabumų. Juos labiau pastebi ne mokytojai, o bendraamžiai ar kiti su mokymu nesusiję asmenys. Šie vaikai pasižymi itin dideliu kūrybingumu. Didelius jų gabumus rodo kūrybingumo testai ar veiklos rezultatai.

„**Slepiančias savo gabumus**“. Tokie vaikai praranda motyvaciją ir susidomėjimą tuo, kuo anksčiau domėjosi, neigia ir slepia savo gabumus, stengdamiesi priklausyti ne tokių gabių savo bendraamžių grupei. Šiam gabaus vaiko tipui dažniausiai priklauso vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitės.

Atpažinimas. Mokytojų akimis, tai daugiau nei vidutinių gabumų mokiniai arba tiesiog tik sėkmingai besimokantys mokiniai. Šio tipo vaikai atpažįstami iš aukštų pasiekimų ir IQ testų rezultatų. Kad ir kaip jie stengtųsi slėpti savo gabumus ir neišsiskirti, jų gabumus vis dėlto pastebi tiek mokytojai, tiek bendraamžiai, apie juos žino ir tėvai.

„Atitoles nuo mokyklos“. Dažniausiai šio tipo vaikų interesai yra už mokyklos ribų, nes jie negauna paramos ir nerealizuoja savęs įprastoje mokyklinėje aplinkoje. Neretai jie mokyklą lanko nenuosekliai, o jei ir lanko, tai sunkiai įsitraukia į klasės ir mokyklos veiklą.

Atpažinimas. Mokytojams jie atrodo kaip vidutiniai ar net prasčiau už vidutinius besimokantys mokiniai. Tokių vaikų gabumai atpažįstami tik atliekant išsamų vertinimą, kai išryškėja jų IQ ir mokymosi pasiekimų neatitikimas. Kartais atpažinti padeda ir kitų gabių vaikų rekomendacijos, pastebimas didelis jų kūrybingumas, ypač nemokyklinėje veikloje.

„Dvejopai išskirtiniai“. Šis tipas apima vaikus, kurių išskirtinumas dvejopas – jie pasižymi ir gabumais, ir vienu ar kitu sutrikimu, tokiu kaip sensorikos sutrikimai, mokymosi negalios ir t.t. Turimas sutrikimas neleidžia pasireikšti gabumams. Dėl šios priežasties šių vaikų gabumus sunku atpažinti, ir dažnai jie nesulaukia tinkamo ugdymo ir paramos.

Atpažinimas. Mokytojams šie vaikai atrodo kaip vidutiniai ar prasčiau už vidutinius besimokantys mokiniai. Juos atpažįsta specialistai testuodami vaikus ir vertindami jų veiklą ar užduočių atlikimą. Šie vaikai gali atrodyti kaip turintys negalią, ir nėra atpažįstami kaip gabūs.

„Savarankiškas“ gabaus vaiko tipas. Tai savarankiškai sėkmingai besimokantys gabūs vaikai. Šis tipas panašus į „sėkmės lydimo“ gabaus vaiko tipą, tik šie vaikai patys stengiasi susikurti savo mokymosi galimybes. Jie patys pasiima tai, ko mokymosi sistema jiems negali duoti.

Atpažinimas. Lengvai atpažįstami, išsiskiria iš bendraamžių gerais mokymosi pasiekimais, aukštais intelekto ar žinių testų rezultatais, mokytojai gana anksti pastebi ir įvertina jų gebėjimus.

Tikslingai pajvairinti gabaus vaiko ugdymą padeda jo turimų pasiekimų atpažinimas ir pažangos stebėjimas vadovaujantis Pasiekimų aprašu. Vaikų gabumai gali pasireikšti labai įvairiose srityse. Nustačius, kuriame kiekvienos srities pasiekimų žingsnyje yra vaikas, išsiaiškinamos sritys, kuriose jo pasiekimai geresni nei daugumos bendraamžių. Atsižvelgus į tai, numatomi tolesnio ugdymo uždaviniai, skirtingi nei kitiems grupės vaikams. Gabių vaikų ugdymosi rezultatus, turinį, būdus, aplinką reikėtų įtraukti į įstaigos ikimokyklinio ugdymo programas.

